

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 475/2020
26.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Весковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Милован Стојановић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости поравнања, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2380/19 од 09.10.2019. године, у седници већа одржаној дана 26.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2380/19 од 09.10.2019. године, у ставу првом изреке.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2380/19 од 09.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиле и потврђена пресуда Вишег суда у Јагодини П 41/16 од 26.02.2019. године, у ставу првом изреке, којим је одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се утврди да су ништава и да не производе правно дејство судска поравнања закључена пред Општинским судом у Деспотовцу Р 63/07 од 07.06.2007. године и Р 136/07 од 22.10.2007. године, а што би тужени био дужан да призна и трпи и у делу става другог изреке којим је обавезана тужиле да туженом, на име трошкова парничног поступка, исплати износ од 329.080,00 динара. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је укинута у преосталом делу става другог изреке којим је обавезана тужиле да туженом на досуђени износ трошкова парничног поступка исплати законску затезну камату од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиле је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/2011... 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, јер је другостепени суд поступио у свему у складу са одредбом члана 396. истог закона. Другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе тужиле који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени, у својству предлагача и тужилца, у својству противника предлагача су поднели Општинском суду у Деспотовцу предлог за закључење поравнања заведен под пословни број Р 63/07, који су својеручно потписали, у ком је наведено да је противник предлагача позајмила од предлагача почетком 2004. године укупан износ од 780.000 евра, без камате, са роком враћања на захтев предлагача, а да поравнањем странке желе да регулишту повраћај тог дуга. На рочишту одржаном пред судом 07.06.2007. године странке су изјавиле да у свему остају код поднетог предлога па је закључено поравнање којим се обавезала противник предлагача АА из ... да предлагачу ББ из ... исплати, односно врати дуг, у износу од 780.000 евра, без камате, најдаље до 01.07.2007. године, под претњом извршења. У ставу другом изреке је наведено да тим поравнањем странке у целости регулишу дуг по основу зајма, у ставу трећем је констатовано да је поравнање прочитано странкама, да га оне у знак потврде својеручно потписују и да пред судом истовремено потврђују да су примиле по примерак поравнања, а у ставу четвртном да поравнање има снагу извршне судске исправе.

Како тужилца до 01.07.2007. године туженом није вратила дуг, тужени је у својству предлагача поднео Општинском суду у Деспотовцу предлог за закључење још једног поравнања којим би се противник предлагача обавезала да предлагачу на износ дуга од 780.000 евра исплати камату од 12% годишње до исплате. Предлог је заведен под пословни број Р 136/07. На рочишту одржаном пред судом 22.10.2007. године противник предлагача се сагласила са поднетим предлогом те је закључено судско поравнање којим се противник предлагача обавезала да предлагачу на износ од 780.000 евра исплати камату од 12% на годишњем нивоу, почев од 01.07.2007. године до исплате, да ће се камата исплатити и рачунати у еврима, под претњом принудног извршења. Констатовано је да овим поравнањем странке регулишу питање исплате камате, да је неспорно да је исплата дуга регулисана поравнањем закљученим пред истим судом 07.07.2007. године у предмету Р 63/07, и да је то поравнање и даље на снази. Констатовано је да је поравнање прочитано странкама, да су га странке својеручно потписале пред судом и истовремено потврдиле да су примиле примерак поравнања. У поступку закључења спорних поравнања парничне странке нису имале пуномоћника. Пре закључења судских поравнања међу странкама није вођен парнични поступак ради враћања дуга.

На основу судских поравнања, тужени је у својству извршног повериоца поднео више предлога за извршење против тужиле као извршног дужника ради намирења извршног потраживања. Решењем Основног суда у Деспотовцу И 413/12 од 15.03.2012.

године одређено је предложено извршење продајом непокретности извршног дужника уписаних у ЛН ... КО ..., које је спроведено и окончано пред Јавним извршитељем Зораном Дукићем. Извршење се води и у предмету Основног суда у Деспотовцу И 186/17 по правноснажном решењу о извршењу од 27.03.2017. године ради наплате на уделу извршног дужника у Предузећу за производњу и трговину „ВВ“ д.о.о. ... .

Против тужиле је по предлогу ОЈТ Деспотовац од 19.10.2007. године вођен кривични поступак, по оптужници подигнутој 06.03.2009. године, због основане сумње да је у децембру 2003. године извршила кривично дело преваре из члана 208. став 4. у вези става 1. КЗ, на тај начин што је у ..., у намери да себи прибави противправну имовинску корист, довела у заблуду оштећене ББ, ГГ, ДД и ЋЋ, све из ..., лажним приказивањем чињеница, тако што их је одржавала у заблуди да ће им за стару девизну штедњу купити ТП "ЕЕ" из ..., пошто јој је као вештаку економске струке добро позната процедура продаје, те да је од оштећених добила пуномоћје на основу кога је од банака у Србији подигла стару девизну штедњу у укупном износу од 233.600 евра, коју је пренела на свој рачун, одбијајући да примљени новац након одустанка оштећених од куповине предузећа врати. Пресудом Основног суда у Параћину К 490/13 од 07.11.2013. године оптужена је оглашена кривом за кривично дело које јој је стављено на терет. Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-768/14 од 10.02.2015. године наведена првостепена пресуда је преиначена тако што је тужилца ослобођена оптужбе због недостатка доказа да је учинила кривично дело за које је оптужена.

Из Овлашћења овереног пред Општинским судом у Деспотовцу Ов .../... од 28.11.2005. године утврђено је да је тужени овластио тужилцу да може преносити његова девизна средства са нерезидентног рачуна на нерезидентне рачуне његових синова ДД и ЋЋ, чији су бројеви наведени у овлашћењу. Из Овлашћења овереног пред Општинским судом у Деспотовцу Ов бр. .../... од 24.11.2005. године утврђено је да је супруга туженог ГГ, овластила тужилцу да може преносити њена средства старе девизне штедње Уг. .../..., обвезнице девизне штедње, са девизног рачуна код „... банке“ а.д. ... на нерезидентне рачуне њених синова ЋЋ и ДД, са бројевима ближе наведеним у овлашћењу. Поред новца дигнутог са рачуна, тужилца је примила од туженог и друге новчане своте, пре закључења судског поравнања, којим је констатована висина њеног постојећег неввраћеног дуга на дан закључења судског поравнања 07.06.2007. године.

На овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право из одредби Закона о парничном поступку и Закона о облигационим односима, цитираних у образложењу нижестепених пресуда и оценили да тужбени захтев за утврђење ништавости судских поравнања није основан.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Уговор о поравнању је именовани и двострано обавезни уговор материјалног права и њиме, лица између којих постоји спор или неизвесност о неком правном

односу, помоћу узајамних попуштања прекидају спор, односно уклањају неизвесност и одређују своја узајамна права и обавезе. Закључењем уговора о поравнању саме стране решавају постојећи спор и материјално-правни однос, без интервенције суда, а управо да би избегле ту интервенцију.

За уговор о поравнању важе основна начела Закона о облигационим односима, као што су начело аутономије воље, начело равноправности страна, начело савесности и поштења, забрана стварања и искоришћавања монополског положаја, забрана проузроковања штете, дужност испуњења обавезе. Суд према члану 3. став 3. Закона о парничном поступку неће да дозволи располагања странака која су у супротности са принудним прописима, јавним поретком, правилима морала и добрим обичајима. Улога суда приликом закључења судског поравнања заснива се на оцени да ли је тај акт у складу са принудним прописима и моралним императивима, и обавеза је суда да не дозволи поравнање које је томе противно.

У конкретном случају, странке су закључиле спорна поравнања пред судом, без примедби и својеручно су их, као изражену сагласност својих воља, потписале. Из садржине поравнања од 07.06.2007. године произлази да је неспоран правни основ потраживања из поравнања уговор о зајму у износу од 780.000 евра, који представља дозвољени правни посао, прописан законом. Поравнањем је одређен рок враћања дуга као и да ће исти бити враћен без камате, али како овде тужиља до поравнањем одређеног рока није вратила дуг туженом, другим поравнањем од 22.10.2007. године уговорено је плаћање камате због доцње у исплати. Чињеница да је тужиља поравнањем обавезана да дуг плати у страном валути, предмет не чини недопуштеним јер се у смислу члана 395. ЗОО новчана обавеза која гласи на плаћање у страном валути извршава у динарској противвредности, а није уговорена ни недозвољена камата.

Тужиља тужбом тврди да је закљученим поравнањима обухваћен комплетан њен дуг према туженом и његовој породици (супрузи и двојици синова), да из доказа вештачења у кривичном поступку произлази да је укупан дуг тужиље према туженом знатно мањи од износа на који је закључено спорно поравнање, да је предметна поравнања тужени закључио без овлашћења осталих чланова породице, односно да за то није био активно легитимисан, јер су тужени и његова супруга 2005. године потраживања према тужиљи по основу старе девизне штедне пренели на своје синове, путем овлашћења оверених пред судом. Тужиља је била упозната са садржином предлога за закључење поравнања, њихова садржина јој је прочитана и пред судом и у знак потврде их је потписала, самим тим је знала да се закључењем поравнања обавезала да износ који је у поравнању наведен, са каматом и роком доспелости, исплати туженом као повериоцу новчане обавезе, а не као пуномоћнику трећих лица. Тужени је ова поравнања са тужиљом закључио у својству повериоца, због чега недостатак пуномоћја издатих од стране чланова његове породице поравнања не чини ништавим. Висина дуга тужиље према туженом или према члановима његове породице није од значаја за одлуку о тужбеном захтеву за утврђење ништавости. Према свим околностима конкретног случаја, и по оцени Врховног касационог суда, спорним поравнањима изражена је слободна воља тужиље, која није супротна принудним

прописима, јавном поретку и добрим обичајима, те нема места примени члана 103. Закона о облигационим односима.

За случај постојања мана воље на страни тужиље у моменту закључења поравнања евентуално би постојали разлози за рушљивост поравнања, какав захтев у конкретном случају није поднет у законом прописаном року.

Одредбама члана 141. став 1. Закона о облигационим односима је прописано да је ништав уговор којим неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу, уговори за себе или неког трећег корист која је у очигледној несразмери са оним што је он другом дао или учинио, или се обавезао дати или учинити. Тужиља није доказала да се приликом закључења поравнања тужени користио стањем њене нужде, тешком материјалном ситуацијом, недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу и да је тиме остварио несразмерну корист на штету тужиље. Напротив, тужиља је као пунолетно, пословно способно лице морала бити свесна последице и ризика које носи правни значај обавезивања на новчане обавезе пред судом.

На уговор о поравнању не примењује се начело једнаке вредности узајамних давања, јер међусобна попуштања учињена у поступку закључења поравнања не морају подразумевати и еквивалентност таквих уступака, како је то прописано чланом 1094. Закона о облигационим односима, према коме се због прекомерног оштећења не може тражити поништење поравнања.

Осталим наводима ревизије се понављају наводи жалбе тужиље који су правилно и свеобухватно оцењени побијаном пресудом.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа- судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић